

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

16.06.2023 nr.04/2-5211
La nr. 18-69-5639 din 29.05.2023

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Cancelaria de Stat

Cu referire la *proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (gestionarea terenurilor agricole cu modul de folosință pășuni și fânețe, și asigurarea exploatării sistemelor centralizate de irigare transmise în comodat) (număr unic 404/MAIA/2023)*, comunicăm următoarele.

La Art. I (Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații):

Prin proiect se propune completarea art. 30 alin. (1) din *Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații* cu lit. j) astfel încât deținătorii de terenuri agricole care se află în aria de deservire a sistemelor centralizate de irigare care nu sunt membri ai Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigare (în continuare - AUA) să achite cotizațiile anuale la terenurile amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare funcțional, or, potrivit notei informative au fost deținători de terenuri care au beneficiat de faptul că terenurile acestora au fost amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare cu suport de la bugetul public sau donator străini sau au fost împrumutați cu terenuri amenajate cu infrastructura funcțională de irigații și/sau desecare aflată în proprietatea statului sau a unităților administrative-teritoriale, gestionate în prezent de AUA în baza contractelor de comodat, fără a fi membri în cadrul asociațiilor respective, sau care nu își asumă anumite cheltuieli pentru întreținerea și exploatarea infrastructurii hidrotehnice.

La acest aspect, menționăm că atât *Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale* cât și *Legea nr. 171/2010* utilizează noțiunea de „cotizație de membru”, prin urmare reieșind din semnificația noțiunii „cotizație” menționăm că cotizațiile pot fi achitate doar de membrii asociației. În conformitate cu art. 7 alin. (1) din *Legea nr. 171/2010*, orice persoană fizică sau juridică care este proprietar a unui teren din cadrul ariei de deservire a Asociației sau care deține dreptul de arendă sau alt drept de folosință asupra unui teren situat în cadrul ariei de deservire are dreptul de a deveni membru al Asociației. Ținând cont că persoana devine membru al asociației în mod benevol, deducem că și cotizațiile anuale de membru se achită benevol, acestea constituind surse de venit ale Asociației care sunt achitate doar de membri. Prin urmare, norma prin care se impune ca persoanele care nu sunt membri ai asociației să achite cotizația de non-membru nu poate fi susținută, or, aceasta contravine principiului benevol de constituire a asociației

consfințit prin art. 3 din *Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale* (obiecție valabilă și la art. 33¹ alin. (1) și (3)).

La Art. II (Codul civil nr. 1107/2002):

1. Prin proiect se propune completarea art. 1288 din *Codul civil nr. 1107/2002* cu alin. (2¹), în conformitate cu care „Terenuri cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților, și ale fondului de rezervă, cu modul de folosință pășuni și fânețe, proprietate publică se transmit în arendă la licitație doar deținătorilor de animale care practică zootehnia în exploatații autorizate în conformitate cu prevederile art. 18 din *Legea nr. 221/2007 privind activitatea sanitar- veterinară*.”.

Cu titlu de obiecție generală, menționăm că prevederea enunțată nu ține de obiectul de reglementare al articolului enunțat din *Codul civil*, darea în arendă a terenurilor agricole proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale fiind reglementată la art. 1308 din *Codul civil*.

2. Totodată, se vor lua în considerare prevederile art. 11 alin. (2) lit. h) din *Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice*, în temeiul cărora terenurile cu modul de folosință fânețe și pășuni țin de domeniul public al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi. Prin urmare, la norma propusă cuvintele „proprietate publică” propunem a fi substituite cu textul „proprietate a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi”.

Mai mult, norma enunțată prin formula „...se transmit în arendă la licitație doar deținătorilor de animale care practică zootehnia în exploatații autorizate în conformitate cu prevederile art. 18 din *Legea nr. 221/2007 privind activitatea sanitar- veterinară*” creează un regim favorabil categoriei de subiecți prevăzuți în articol, ceea ce ar trebui examinat prin prisma art. 126 alin. (2) din *Constituție*, potrivit căruia statul trebuie să asigure libertatea activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale și crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție.

De asemenea, și art. 8 din *Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi*, garantează faptul că, statul creează tuturor întreprinderilor condiții juridice și economice egale de gospodărire, garantează respectarea drepturilor și intereselor lor legitime, contribuie la dezvoltarea concurenței libere, conștiincioase între aceștia, le asigură posibilități egale de a folosi resurse tehnico-materiale, naturale, de muncă, financiare și informative, neadmițând monopolizarea piețelor acestor resurse.

Adițional, în temeiul alin. (1) al art. 335 din *Acordul de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană*, Republica Moldova s-a obligat să mențină pe teritoriul său o legislație cuprinzătoare în materie de concurență, iar conform alin. (3) al aceluiași articol, a recunoscut importanța aplicării legislației în materie de concurență într-un mod transparent și nediscriminatoriu, cu respectarea principiilor de echitate procedurală și a drepturilor de apărare ale întreprinderilor implicate.

Astfel, ținând cont de obligațiile internaționale asumate de Republica Moldova, de principiile constituționale și de cadrul normativ național ce asigură libera concurență, prevederile din proiect referitoare la tratarea diferențiată a agenților economici necesită a fi revizuite pentru a nu limita concurența.

Totodată, remarcăm că, potrivit art. 34 alin. (2) din *Legea concurenței nr. 183/2012*, autoritățile administrației publice transmit Consiliului Concurenței spre avizare proiectele de acte legislative și normative care au sau pot avea impact anticoncurențial. Prin urmare, proiectul legii urmează a fi remis Consiliului Concurenței pentru avizare.

La Art. III (Codul funciar nr. 828/1991):

Prevederea cu care se propune a fi completat art. 73 din *Codul funciar nr. 828/1991* nu clarifică subiecții care urmează a fi consultați pentru a schimba modul de folosință a terenurilor cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților și ale fondului de rezervă cu modul de folosință pășuni și fânețe proprietate publică a unității administrativ-teritoriale – toate persoanele care au în gospodărie animale sau doar cei ce care practică zootehnia în exploatații autorizate. Astfel, atragem atenția că, potrivit art. 3 din *Legea nr. 231/2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor prin „deținător de animale”* se înțelege persoană fizică sau juridică care are în posesie permanentă animale în calitate de proprietar de animale și/sau deținător de exploatație, sau de îngrijitor temporar al animalelor. Această categorie include, fără excepție, conducătorii grupurilor de animale, ai mijloacelor de transport în care se află animale, precum și administratorii exploatațiilor de tipul: târguri sau expoziții de animale, tabere de vară, ferme de animale, centre de colectare a animalelor și unități de sacrificare

La Art. IV (Legea zootehniei nr. 213/2022):

Prin proiect se propune completarea art. 6 din *Legea zootehniei nr. 213/2022* cu alin. (1¹) și (1²) privind atribuirea consiliului local și autorității executive a administrației publice locale cu competență de a aproba și de a face public Planul lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor. La acest aspect, se va ține cont că art. 6 alin. (1) din *Legea nr. 213/2022*, conține prevederi cu privire la întocmirea planurilor privind lucrările de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor publice, iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol, termenele privind sezonul de pășunat sunt stabilite de către autoritățile administrației publice locale în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern. Competența consiliilor locale de a aproba planuri privind întreținerea, ameliorarea și exploatarea rațională a pășunilor și fânețelor publice rezultă și din prevederile *Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală* (art. 14 alin. (2) lit. f), art. 19 alin. (4)). Ținând cont de cele menționate, se va examina posibilitatea completării art. 6 alin. (1) și (4) din *Legea nr. 213/2022* cu prevederile propuse prin Art. IV din proiect.

În partea ce ține de consultarea părților interesate, dispozițiile care se propun la art. 6 alin. (1²) din *Legea nr. 213/2022* se desprind din prevederile art. 7 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, în conformitate cu care autoritățile publice sunt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz. Reieșind din cele

enunțate, nu considerăm oportună completarea art. 6 din *Legea nr. 213/2022* cu alin. (1²) la acest aspect.

La Art. V (Codul contravențional nr. 218/2008):

1) În conformitate cu pct. 6 sbp. 9) din *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 698/2017*, ministerul realizează funcțiile stabilite de prezentul regulament în domeniul politicii punitive a statului. În context, ținem să menționăm că, prezentarea propunerilor, ce vizează amendarea *Codului contravențional*, urmează a fi remise în adresa Ministerului Justiției, care va asigura elaborarea și definitivarea proiectului unic de modificare și completare a *Codului contravențional*, cu promovarea ulterioară a acestuia.

2) În conformitate cu art. 9 din *Codul contravențional*, la aplicarea legii contravenționale se ține cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante. Prin proiect se propune ca la art. 115 alin. (7) din *Codul contravențional*, să fie introdusă amenda de la 250 la 500 unități convenționale. În acest sens, menționăm că în nota informativă nu au fost prezentate argumente pertinente care ar indica care au fost criteriile în baza cărora a fost stabilit quantumul amenzii, studiul ce a stat la baza stabilirii acestora. Este de menționat că, pentru alte contravenții similare (ex.: contravenția prevăzută la art. 115 alin. (1) din *Codul contravențional*, „Degradarea stratului fertil al solului, decopertarea neselectivă și folosirea stratului fertil contrar destinației se aplică amenda de la 80 la 160 unități convenționale”). Astfel, făcând o comparație cu quantumul amenzilor prevăzute pentru alte contravenții similare, constatăm că amenda propusă prin proiect la art. 115 alin. (7) nu se încadrează în marja de apreciere a gradului prejudiciabil al faptei, atestându-se un quantum majorat comparativ cu amenzile prevăzute la alte alineate din cadrul aceluiași articol (obiecție valabilă și la pct. 2, 3 și 4). Totodată, menționăm că aplicarea amenzii mai aspre nu constituie întotdeauna un remediu efectiv pentru prevenirea săvârșirii de noi contravenții.

3) În ceea ce ține de completarea *Codului contravențional* cu art. 126², menționăm că acest aspect urmează a se examina suplimentar, ținând cont de faptul că consiliul local este un organ colegial. Astfel, potrivit proiectului, aprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fînețelor publice este în sarcina consiliului local. Respectiv, nu poate fi aplicată răspundere colegială pentru neexecutarea acestei obligații. Mai mult, termenul „neasigurarea aprobării” este lipsit de claritate, nefiind clar ce presupune, or, obligația care va fi prevăzută de lege este „aprobarea Planului” (obiecție valabilă și pentru alineatul doi din același articol).

În partea ce ține de contravenția propusă la alineatul doi, respectiva nu poate fi acceptată, deoarece nu determină cu exactitate faptele ce urmează a fi sacționate. Astfel, remarcăm că, norma trebuie să fie formulată cu suficientă precizie astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și

obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din *Constituție* (a se vedea *Hotărârea Curții Constituționale nr. 26/2010 (încetarea calității de bănuț)*, §10).

În *hotărârea nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător)*, § 55 Curtea Constituțională a subliniat că, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

În jurisprudența sa, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*cauza Kokkinakis c. Greciei*, 25 mai 1993). În *cauza E.K. c. Turciei* din 7 februarie 2002, Curtea Europeană a reafirmat cerințele previzibilității legii penale și formulării suficient de clare: „Această condiție se consideră îndeplinită atunci când justițiabilul, citind textul dispoziției pertinente și, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțele judecătorești, poate să știe pentru ce acțiuni și inacțiuni poate fi supus răspunderii penale”. La fel, în *cauza Păduraru c. României* Curtea Europeană a statuat că: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]”.

Adițional, subliniem că, în materie penală, principiile „*nullum crimen sine lege*” și „*nulla poena sine lege*”, stabilite ca valori constituționale în art. 22 din *Constituție*, impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului. Persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător)*, §§ 70-71).

Prin urmare, art. 126² necesită a fi revizuit conceptual.

Adițional la obiecțiile expuse supra, din punct de vedere a regulilor de tehnică legislativă, menționăm următoarele:

La Art. I (Legea nr. 171/2010):

1. La pct. 1, cuvântul „conținut” se va substitui cu „cuprins” (obiecție valabilă și la pct. 2, 3 și 4; Art. II pct. 1; Art. III pct. 1; Art. IV).

2. În conformitate cu art. 51 alin. (3) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, articolele se ordonează consecutiv, după numere, exprimate, de regulă, prin cifre arabe, începând cu primul și terminând cu ultimul. Prin urmare, la pct. 3, textul „33¹” se va substitui cu textul „art. 33¹” (obiecție similară și la Art. V pct. 4).

3. La art. 33¹ la alin. (2), cuvintele „nominalizată în” se vor substitui cu cuvintele „prevăzute la”, iar referința la alineatul (1) se va indica cu abreviere, conform uzanțelor. Adițional, la alin. (2), se vor exclude cuvintele „din legea dată”

pentru a asigura conformitatea cu art. 55 alin. (4) din *Legea nr. 100/2017*, ce prevede că „În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ”.

4. Punctele din Art. I nu sunt indicate în ordine consecutivă, or, pct. 3 este indicat de două ori. Prin urmare, punctele se vor renumera.

5. La cuprinsul care se propune la art. 36, cuvântul „înglobează” se va substitui cu cuvântul „cuprinde”. Totodată, se va indica autoritatea care urmează să aprobe anual aria de deservire a Asociației.

La Art. II (Codul civil nr. 1107/2002):

Ținând cont că, prin proiect se modifică un singur articol din *Codul civil*, cuprinsul cu care se propune a fi completat Codul civil urma a fi indicat nemijlocit în dispoziția de amendare fără a fi numerotat (obiecție valabilă și la Art. III și IV). Totodată, menționăm că *Codul civil* a fost republicat, prin urmare în paranteze urma a fi indicat izvorul republicării (obiecție valabilă și la Art. III și V).

La Art. V (Codul contravențional nr. 218/2010):

La sancțiunile din art. 126² nu este utilizată corect terminologia în partea ce ține de autoritățile administrației publice locale.

La Art. VI, cuvintele „în termen de” se vor substitui cu cuvintele „la expirarea a”, iar cuvântul „publicării” va fi succedat de cuvintele „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Potrivit Analizei Impactului de Reglementare, pentru implementarea opțiunii se impune de modificat *Regulamentul cu privire la pășunat și cosit*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 667/2010*. Prin urmare, nota informativă urmează a fi completată cu prevederi în acest sens, la compartimentul „Modul de încorporare a actului în cadrul normativ”.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.06.16 13:46:38 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

*str. 31 August 1989, nr. 82
MD- 2012, mun. Chișinău,
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md*

30.06.2023 nr. 04/2-5684
la nr. 16/1-5/1786 din 19.06.2023

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Urmare examinării proiectului definitivat al *Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (gestionarea terenurilor agricole cu modul de folosință pășuni și fânețe, și asigurarea exploataării sistemelor centralizate de irigare transmise în comodat)*, înregistrat cu numărul unic **404/MAIA/2023**, remis repetat spre examinare, comunicăm următoarele.

În dispoziția din proiectul hotărîrii se va rectifica denumirea proiectului de lege, deoarece a fost omis textul din paranteze.

Cu referire la propunerea inserată *la Art. I*, în partea ce ține de completarea art. 30 alin. (1) din *Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații* cu lit. j), astfel încât deținătorii de terenuri agricole care se află în aria de deservire a sistemelor centralizate de irigare care nu sunt membri ai Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigare (în continuare - AUAI) să achite cotizațiile anuale la terenurile amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare funcțional, or, potrivit notei informative au fost deținători de terenuri care au beneficiat de faptul că terenurile acestora au fost amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare cu suport de la bugetul public sau donatori străini sau au fost împrumutați cu terenuri amenajate cu infrastructura funcțională de irigații și/sau desecare aflată în proprietatea statului sau a unităților administrative-teritoriale, gestionate în prezent de AUAI în baza contractelor de comodat, fără a fi membri în cadrul asociațiilor respective, sau care nu își asumă anumite cheltuieli pentru întreținerea și exploatarea infrastructurii hidrotehnice, remarcăm faptul că, autorul proiectului nu a ținut cont de observațiile formulate de către Ministerul Justiției în cadrul procedurii de expertiză juridică expuse în avizul nr. 04/2-5211 din 16 iunie 2023.

În ordinea celor menționate, considerăm din nou, întemeiată și justificată, revizuirea prevederilor propuse prin prisma *Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale* și a *Legii nr. 171/2010*, care utilizează noțiunea de „cotizație de membru”. Astfel, reieșind din semnificația noțiunii „cotizație” menționăm că cotizațiile pot fi achitate doar de membrii asociației. În conformitate cu art. 7 alin. (1) din *Legea nr. 171/2010*, orice persoană fizică sau juridică care este proprietar a unui teren din cadrul ariei de deservire a Asociației sau care deține dreptul

de arendă sau alt drept de folosință asupra unui teren situat în cadrul ariei de deservire are dreptul de a deveni membru al Asociației. Ținând cont că persoana devine membru al asociației în mod benevol, deducem că și cotizațiile anuale de membru se achită benevol, acestea constituind surse de venit ale Asociației care sunt achitate doar de membri. Prin urmare, norma prin care se impune ca persoanele care nu sunt membri ai asociației să achite cotizația de non-membru nu poate fi susținută, or, aceasta contravine principiului benevol de constituire a asociației consfințit prin art. 3 din *Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale*.

La **Art. III**, reiterăm obiecția potrivit căreia, prevederea cu care se propune a fi completat art. 73 din *Codul funciar nr. 828/1991* nu clarifică subiecții care urmează a fi consultați pentru a schimba modul de folosință a terenurilor cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților și ale fondului de rezervă cu modul de folosință pășuni și fânețe proprietate publică a unității administrativ-teritoriale – toate persoanele care au în gospodărie animale sau doar cei ce care practică zootehnia în exploatații autorizate. Astfel, atragem atenția că, potrivit art. 3 din *Legea nr. 231/2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor* prin „deținător de animale” se înțelege persoană fizică sau juridică care are în posesie permanentă animale în calitate de proprietar de animale și/sau deținător de exploatație, sau de îngrijitor temporar al animalelor. Această categorie include, fără excepție, conducătorii grupurilor de animale, ai mijloacelor de transport în care se află animale, precum și administratorii exploatațiilor de tipul: târguri sau expoziții de animale, tabere de vară, ferme de animale, centre de colectare a animalelor și unități de sacrificare.

În partea ce ține de propunerea privind completarea art. 6 din *Legea zootehniei nr. 213/2022* cu alin. (1¹) și (1²) privind atribuirea consiliului local și autorității executive a administrației publice locale cu competență de a aproba și de a face public Planul lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor, ce se regăsește la **Art. IV**, Ministerul Justiției a atras atenția autorului proiectului asupra necesității respectării art. 6 alin. (1) din *Legea nr. 213/2022*, care conține prevederi cu privire la întocmirea planurilor privind lucrările de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor publice, iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol, termenele privind sezonul de pășunat sunt stabilite de către autoritățile administrației publice locale în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern. Competența consiliilor locale de a aproba planuri privind întreținerea, ameliorarea și exploatarea rațională a pășunilor și fânețelor publice rezultă și din prevederile *Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală* (art. 14 alin. (2) lit. f), art. 19 alin. (4)). Astfel, ținând cont de faptul că cele menționate *supra*, nu s-au luat corespunzător în considerare, solicităm din nou examinarea posibilității de a completa art. 6 alin. (1) și (4) din *Legea nr. 213/2022* cu prevederile propuse prin **Art. IV** din proiectul în discuție.

Vis-à-vis de consultarea părților interesate, dispozițiile care se propun la art. 6 alin. (1²) din *Legea nr. 213/2022* se desprind din prevederile art. 7 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, în conformitate cu

care autoritățile publice sunt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz. Reieșind din cele enunțate, atenționăm în mod repetat că nu considerăm oportună completarea art. 6 din *Legea nr. 213/2022* cu alin. (1²) la acest aspect.

Cu referire *La Art. V*, și anume în partea ce ține de, completarea *Codului contravențional* cu art. 126², reiterăm necesitatea examinării suplimentare a propunerii date, ținând cont de faptul că consiliul local este un organ colegial. Astfel, potrivit proiectului, aprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și finețelor publice este în sarcina consiliului local. Respectiv, nu poate fi aplicată răspundere colegială pentru neexecutarea acestei obligații. Mai mult, termenul „neasigurarea aprobării” este lipsit de claritate, nefiind clar ce presupune, or, obligația care va fi prevăzută de lege este „aprobarea Planului” (obieecție valabilă și pentru alineatul doi din același articol).

În partea ce ține de contravenția propusă la alineatul doi, respectiva nu poate fi acceptată, deoarece nu determină cu exactitate faptele ce urmează a fi sancționate. Astfel, remarcăm că, norma trebuie să fie formulată cu suficientă precizie astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din *Constituție* (a se vedea *Hotărârea Curții Constituționale nr. 26/2010 (încetarea calității de bănuț)*, §10).

În *hotărîrea nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător)*, § 55 Curtea Constituțională a subliniat că, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

În jurisprudența sa, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*cauza Kokkinakis c. Greciei*, 25 mai 1993). În *cauza E.K. c. Turciei* din 7 februarie 2002, Curtea Europeană a reafirmat cerințele previzibilității legii penale și formulării suficient de clare: „Această condiție se consideră îndeplinită atunci când justițiabilul, citind textul dispoziției pertinente și, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțele judecătorești, poate să știe pentru ce acțiuni și inacțiuni poate fi supus răspunderii penale”. La fel, în *cauza Păduraru c. României* Curtea Europeană a statuat că: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]”.

Adițional, subliniem că, în materie penală, principiile „*nullum crimen sine lege*” și „*nulla poena sine lege*”, stabilite ca valori constituționale în art. 22 din *Constituție*, impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului. Persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător)*, §§ 70-71).

Prin urmare, art. 126² necesită a fi revizuit conceptual.

Totodată, se va ține cont că, în conformitate cu pct. 6 sbp. 9) din *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 698/2017*, ministerul realizează funcțiile stabilite de prezentul regulament în domeniul politicii punitive a statului. În context, ținem să menționăm că, prezentarea propunerilor, ce vizează amendarea *Codului contravențional*, urmează a fi remise în adresa Ministerului Justiției, care va asigura elaborarea și definitivarea proiectului unic de modificare și completare a *Codului contravențional*, cu promovarea ulterioară a acestuia.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.06.30 09:18:32 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex: Victoria Zatic,
e-mail: victoria.zatic@justice.gov.md